

Rocov Fryslân

Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

	pagina
1. Inleiding	3
2. Organisatie	3
3. Adviezen	3
4. Betrokkenheid bij beleidskeuzes in het ontwikkeltraject.	9
5. Overleg op regionaal en landelijk niveau	9
6. Afkortingen	10

1. Inleiding

Stichting Rocov Fryslân is een platform van doelgroeporganisaties en individuele ov-reizigers, opgericht in 2003, dat vanuit de specifieke kennis en ervaring van de reizigers adviseert over de kwaliteit van uitvoering van het regionale openbaar vervoer in Fryslân. De stichting beoogt een platform te zijn waar de reizigersbelangen van alle doelgroepen in het openbaar vervoer vertegenwoordigd worden. De werkzaamheden van het Rocov bestaan primair uit het voeren van overleg en het uitbrengen van advies over veranderingen in het regionale openbaar vervoer die van belang zijn voor de reizigers.

2. Organisatie

In 2020 was de bestuurssamenstelling van het Rocov:

- Ton Ettema, voorzitter en lid namens ROVER.
- Pietie de Jong, secretaris en lid namens NVVH, afgetreden in december 2020.
- Watze Drayer, penningmeester en lid namens SFO.
- Hidzer Groenhof, lid.
- Willem Roos, lid, toegetreden in juli 2020.

Het bestuur werd in 2020 ondersteund door Rinny Toornstra en Sjouke de Boer.

Inspraak Waddenveren

Rocov Fryslân faciliteerde in 2020 het consumentenplatform Waddenveren. Het Rocov heeft hierover afspraken gemaakt met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en met de rederijen Doeksen en Wagenborg. De consumenteninspraak op de Waddenverenconcessies maakt geen onderdeel uit van de verslaglegging in dit jaarverslag.

3. Adviezen

De kerntaak van het Rocov is het geven van advies aan Arriva en de provincie Fryslân over wijzigingen in de uitvoering van het openbaar vervoer die van invloed zijn op de reizigers. In 2020 heeft het Rocov over de onderstaande onderwerpen een advies uitgebracht.

Advies over lijn 52 en inzet Vlinder

Arriva heeft voorgesteld om de dienstregeling, bedieningsperiode en ruimtelijke bediening van buslijn 52 te wijzigen. Daarnaast heeft Arriva voorgesteld om per 16 augustus de dienstregeling aan te passen van de buslijnen 2 en 4 in de avonduren. De latere ritten van deze lijnen zouden in het voorstel worden uitgevoerd door de Vlinder, een vraagafhankelijk vervoersysteem dat met vaste

vertrektijden vanaf het busstation (aansluitend op de Intercitytreinen) rijdt naar de haltes van de lijnen 2 en 4. Het Rocov heeft positief geadviseerd op het voorstel.

Reactie op concept-PvE busconcessie 2023-2033

De provincie Fryslân heeft het concept-Programma van Eisen voor de aanbesteding van de busconcessie 2023-2033 voorgelegd voor advies aan het Rocov. Het Rocov vond in algemene zin dat er geen reëel financieel en inhoudelijk fundament onder het openbaar vervoerbeleid van de Provincie Fryslân is lag. Het uitgangspunt dat het openbaar vervoer niet meer geld mocht kosten werkte door in het Programma van Eisen van de nieuwe concessie en vertaalde zich op voorhand in het verlagen van de kwalitatieve uitgangspunten voor de dienstverlening aan reizigers door het schrappen van vroege en late busritten en door grotere (loop-)afstanden naar haltes vanuit de woonwijken en dorpskernen. Dit raakte vooral de zwakke doelgroepen in de samenleving. Het opgestelde PvE zette volgens het Rocov zo een neergaande spiraal in werking, waardoor de positie van het openbaar vervoer in de modal split (de vervoerwijzekeuze) zou verslechteren.

Het Rocov vond verder dat ook de doelstellingen voor de verduurzaming ten koste zouden gaan van het ov-aanbod (het aantal dienstregelingenuren). Het PvE was opgesteld binnen de kaders van de Nota van Uitgangspunten. Daarin stond dat maximaal zero-emissie moest worden nagestreefd binnen de door de provincie beschikbaar gestelde exploitatiebijdrage. In het PvE stond dat de verduurzaming niet ten koste mocht gaan van de bereikbaarheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid van het busvervoer. Het Rocov betwijfelde of dit uitgangspunt binnen de gestelde financiële kaders wel haalbaar zou zijn. Het Rocov adviseerde andere interne financiële kaders te stellen voor het openbaar vervoer, om te voorkomen dat de uitgangspunten met elkaar zouden gaan conflicteren.

Het Rocov vond ook dat een goede afweging gemaakt moest worden tussen de winst van grotere efficiency en meer snelheid ten opzichte van de ook gewenste fijnmazigheid van het openbaar vervoer. Bij die afweging zou de publieke rol van het openbaar vervoer centraal moeten staan.

Voor het openbaar vervoer in Leeuwarden adviseerde het Rocov in het PvE heldere kaders te formuleren om te voorkomen dat er ook in de nieuwe concessie een vertroebeling zou kunnen ontstaan van de productformules HOV en stadsvervoer. Bij de huidige concessie leverde de verwevenheid van het

stadsvervoer Leeuwarden met de HOV-lijnen problemen op. Deze HOV-busdiensten zijn niet bedoeld voor het stadsvervoer. Er zijn geen staanplaatsen voorzien in deze bussen en er geldt bovendien een gordelplicht.

Het Rocov adviseerde in het PvE voorwaarden te stellen aan de indexering van bedrijfseigen tarieven en producten van de Concessiehouder, dus een gemaximeerde tariefverhoging, gekoppeld aan prestaties. Het Rocov vond dat een tariefstijging boven de landelijke vastgestelde tariefindex alleen te rechtvaardigen is indien er een duidelijke kwaliteitsverbetering is voor de reizigers.

Het Rocov vond de selectie van kernen die moesten worden bediend door een A-, B-, of C-lijn niet altijd logisch gekozen en adviseerde dit te herzien. Het PvE stelde dat sommige plaatsen door een B-lijn zouden moeten worden bediend, terwijl de rest van de plaatsen aan dezelfde buslijn dit niet hoefden.

Decentralisatie sprinters

Het Rocov heeft in een brief aan gedeputeerde, mevrouw Fokkens, zijn zorgen geuit over de mogelijke decentralisering van de stoptreinen op het spoortraject Leeuwarden-Zwolle. Indien zou worden besloten tot decentralisatie zou er voor de reizigers veel veranderen. Het Rocov beschouwde vanuit het perspectief van de reizigers de voor- en nadelen van de decentralisatie en kwam tot de slotsom dat decentralisatie voor de Friese reizigers voornamelijk negatieve gevolgen zou hebben.

Snelrein Leeuwarden Groningen

Het Rocov heeft in een brief gereageerd op de notitie 'Stops (extra) Snelrein Leeuwarden-Groningen' van 8 april 2020.

Het Rocov vond de keuze voor een extra stop van de snelrein Leeuwarden-Groningen niet voor de hand liggend. De snelrein zou de twee steden met een verkorte reistijd en zonder tussenstops moeten verbinden, zoals een intercitydienst.

De reeds bestaande tussenstop op het traject, in Buitenpost, was een direct gevolg van de beperkte infrastructuur, waardoor de snelrein zonder een tussenstop te vroeg op het enkel spoor terecht zou komen met een conflicterende trein in de tegenrichting. Maar met de uitbreiding van de spoorlijn, met een extra dubbelspoor aan de Groninger kant, bleef deze tussenstop nog in stand en werd er zelf een extra stop geïntroduceerd. In de notitie werd voorgesteld om naast Feanwâlden een extra stopplaats op te nemen. Het ene half uur in Zuidhorn en het andere half uur in Buitenpost. Het Rocov vond zo'n

alternerende dienstregeling vanuit het reizigersperspectief niet handig, en adviseerde een consequente dienstregeling voor de sneltrein te hanteren. De in de notitie beoogde dienstregeling was een gevolg van afspraken tussen de provincie Fryslân en de betrokken gemeenten. Tegelijkertijd realiseerde het Rocov zich dat er vanuit het reizigersperspectief ook voordelen zaten bij de extra reismogelijkheid tussen Leeuwarden/Feanwâlden en Zuidhorn. Het Rocov verwachtte dat er vanuit Fryslân voor de bestemming Zuidhorn een substantiële reizigersgroei kon optreden en dat de extra reismogelijkheid tussen Groningen en Zuidhorn forensen zou kunnen stimuleren de trein te nemen.

Het Rocov pleitte er verder voor om bij toekomstige spooruitbreiding op het traject rekening te houden met de mogelijkheid om een aantrekkelijke internationale verbinding met Noord Duitsland te creëren, waarbij de sneltrein Leeuwarden-Groningen één keer per uur wordt door gekoppeld aan de sneltrein Groningen-Winschoten-Nieuweschans-Weener en verder naar Bremen.

Opstarten openbaar vervoer

Het Rocov is in mei 2020 gevraagd mee te denken over het weer opstarten van het openbaar vervoer in Fryslân na de eerste coronagolf en het weer toekomstvast maken van het openbaar vervoer. Op dat moment werd er ook op landelijk niveau, door het Novb, gewerkt aan een opstartprotocol waarin het openbaar vervoer in fases zou worden opgestart. Volgens het Rocov was het beter dit op landelijk niveau af te spreken en het opstartprotocol van het Novb te volgen.

Het Rocov betreurde het dat er door coronacrisis een verschuiving van de modal split (de keuze van de vervoerwijze) was opgetreden. Het reizen met openbaar vervoer werd vanwege de coronacrisis ineens afgeraden, terwijl er zo lang was gewerkt om reizigers uit de auto in het openbaar vervoer te krijgen. Ineens zag je dat door de coronamaatregelen mensen bewust het ov gingen mijden en bleek het aantal verkochte tweedehandsauto's groter dan ooit.

Het Rocov adviseerde het reizen met een recreatief doel weer te stimuleren. De eerste coronagolf leek voorbij en in het openbaar vervoer was er in de dalperiodes voldoende ruimte om het reizen met een recreatief reismotief weer toe te kunnen laten.

Ontsporing Lelylijn

Het Rocov heeft naar aanleiding van een reactie van Arriva op een bijeenkomst over de Lelylijn een brief gestuurd naar de gedeputeerde over de volgens het Rocov ongewenste ontwikkeling van de lobby voor de Lelylijn. Arriva kwam met

een voorstel voor een tracévariant van de Lelylijn waarbij Leeuwarden niet rechtstreeks zou worden aangesloten. Deze variant zou de kosten van de aanleg van de Lelylijn verlagen en daarmee de haalbaarheid kunnen verhogen. Het Rocov was hierover onaangenaam verrast. De haalbaarheid van de Lelylijn hangt sterk af van het brede draagvlak en de gezamenlijke lobby in de noordelijke provincies. Met het voorstel om Leeuwarden niet rechtstreeks te bedienen zouden Leeuwarden en alle reizigers in de brede regio rondom Leeuwarden letterlijk op een zijspoor worden gezet en zou volgens het Rocov een groot deel van de meerwaarde van de Lelylijn voor Fryslân onderuit worden gehaald.

Om de Lelylijn kansrijk te laten zijn is het van belang dat er saamhorigheid is op dit dossier. Vanuit de noordelijke provincies moet een krachtig en onverdeeld signaal uitgaan naar Den Haag over de noodzaak en de meerwaarde van deze lijn. Het voorstel van Arriva om Leeuwarden niet rechtstreeks te bedienen dreigt het draagvlak binnen de provincie Fryslân te verstoren. De komst van de Lelylijn wordt voor een deel van de provincie ineens een stuk minder interessant. Heerenveen en Drachten zullen profiteren, maar Leeuwarden niet.

Het Rocov heeft de gedeputeerde gevraagd te reageren op de door Arriva voorgestelde variant en ernaar te streven dat als de Lelylijn er komt de bereikbaarheid en de economie van heel Fryslân wordt versterken, inclusief Leeuwarden.

Advies Rocov over voorstel dienstregeling 2021 noordelijke spoorlijnen

Het Rocov heeft een advies uitgebracht over het voorstel van Arriva voor de dienstregeling 2021 van de regionale treinen. Het Rocov vond dat er over de hele linie verbeteringen waren van de dienstregeling op het Friese spoor, met inbegrip van het traject Leeuwarden-Groningen. Het Rocov adviseerde positief op het voorstel.

Reactie Rocov Fryslân op voorstel Lti

Het Dova (Decentraal overleg vervoersautoriteiten) heeft aan de gezamenlijke Rocovs een adviesaanvraag voorgelegd over de voorgestelde indexering van de landelijk vastgestelde regionale tarieven. Deze landelijke tariefindex, de Lti, was voor 2021 berekend op 0,91%. Deze berekening was conform de vastgestelde methodiek en de hoogte van de index viel mee. Het Rocov adviseerde daarom positief op de voorgestelde Lti.

Dienstregelingaanpassing per 30 augustus aan nieuwe lesroosters NHL/Stenden

Het Rocov adviseerde positief op de voorgestelde dienstregelingaanpassing die per 30 augustus 2020 inwerking zou gaan treden in verband met de ingang van

de nieuwe lesroosters van NHL/Stenden, maar met de kanttekening dat, zodra er aanleiding zou zijn voor een verdichting van de dienstregeling, het Rocov hierover geïnformeerd zou worden.

Advies over dienstregeling 2021

Arriva heeft het Rocov gevraagd te reageren op de voorgestelde dienstregeling voor 2021. Het Rocov adviseerde hierover positief, maar een punt van zorg voor het Rocov was dat er door de gevolgen van de coronacrisis mogelijk aanpassingen van het voorzieningenniveau zouden kunnen gaan plaatsvinden. In de adviesaanvraag was dit niet het uitgangspunt, maar werd wel het voorbehoud gemaakt.

Voorstel producten en tarieven 2021

Het Rocov heeft een reactie uitgebracht op het voorstel van Arriva voor de tarieven en producten in 2021. In dit voorstel zouden de tarieven voor de busdienst worden geïndexeerd met de landelijk vastgestelde tariefindex, Lti, en de tarieven van de Noordelijke treinconcessie met het Cpi-deel van de door de NS gehanteerde index. Het Rocov adviseerde positief op het voorstel.

Verder stelde Arriva voor om met de start van de nieuwe treinconcessie op 15 december 2020 twee nieuwe betaalwijzen te introduceren, het achteraf betalen met Arriva Flow en een pilot rond het Treinreizen met Locatiebepaling (TML). Daarbij zou de smartphone worden gebruikt voor het bepalen van de gemaakte rit en betaalt de reiziger achteraf, tegen voltarief, zijn gemaakte reis. Het Rocov adviseerde positief de beide voorstellen en heeft aangeboden deel te nemen aan de testgroep voor de pilot TML.

Een ander punt uit het voorstel van Arriva was het afschaffen van het dubbel opstaptarief bij een overstap tussen de regionale trein en de bus. Dit was als eis opgenomen in de nieuwe treinconcessie. Voor reizigers was dit een positieve ontwikkeling, het Rocov adviseerde hierop dan ook positief.

Arriva heeft voorgesteld de voorwaarden voor de Daldagkaart Leeuwarden Bus te verruimen. De daldagkaart was alleen geldig op stadslijnen. Met ingang van de nieuwe dienstregeling zou de kaart ook geldig zijn op de streeklijnen die in de stad Leeuwarden rijden. Het Rocov adviseerde positief het dit voorstel, maar vroeg zich af of dit complicaties kon geven bij een eerder gesignaleerd probleem waarbij stadsreizigers binnen de stadsgrenzen instappen op Qliners. Deze Qliners zijn expliciet bedoeld voor streekvervoer en niet voor het stadsvervoer.

Arriva wilde per 2021 een Dagkaart Leeuwarden Bus invoeren voor de stad Leeuwarden. Arriva verwachtte dat deze nieuwe kaart ook voor forensen (die vaak in de spits reizen) een aantrekkelijk product zou zijn. Het Rocov adviseerde positief op dit voorstel, maar vroeg Arriva in de kaartvoorwaarden duidelijk aan te geven wat het geldigheidsgebied van de kaart was. De stadsgrenzen en de gemeentegrenzen van Leeuwarden verschillen en zijn aan verandering onderhevig.

Advies over aangepast vervoerplan

Vanwege het afgenomen aantal reizigers als gevolg van de coronacrisis heeft Arriva een voorstel gedaan voor een aangepast vervoerplan met aanvullende maatregelen voor de dienstregeling. Het Rocov had begrip voor de keuzes die Arriva hierin maakte en adviseerde positief op deze aanvullende maatregelen voor de stadsdienst Leeuwarden, de concessie Noord- en Zuidwest Fryslân streek, en de concessie Zuidoost Fryslân.

4. Betrokkenheid bij beleidskeuzes in het ontwikkeltraject.

In 2020 waren de belangrijkste thema's waarbij het Rocov betrokken was de decentralisatie van de sprinters op het traject Leeuwarden-Zwolle. En de plannen en lobby voor de aanleg van de Lelylijn.

5. Overleg op regionaal en landelijk niveau.

Bestuursvergadering Rocov en ambtelijk overleg

In 2020 zijn er negen bestuursvergaderingen gehouden van het Rocov. Daarvan werden er twee voorafgegaan door het ambtelijk overleg met de vaste contactambtenaar van de Provincie. In deze overleggen werden de relevante ontwikkelingen in het openbaar vervoer besproken en werden reacties voorbereid op de adviesaanvragen. In 2020 had het Rocov twee keer een overleg met de gedeputeerde, mevrouw Fokkens.

Werkgroep Rocovs

De landelijke werkgroep van de Rocovs heeft in 2020 vier keer een overleg gehad. In deze werkgroep werden de standpunten en adviezen voorbereid die door de gezamenlijke Rocovs zijn uitgebracht, zoals het advies over de landelijke tariefindexatie. Daarnaast waren de ontwikkelingen rond de coronacrisis en de gevolgen daarvan voor het openbaar vervoer een belangrijk thema.

Andere overleggen waarbij het Rocov betrokken was in 2020

- Noordelijke OV- en Spoortafel, zowel ambtelijk als bestuurlijk overleg.
- Ambtelijk overleg over het PvE van de concessieaanbesteding en over de Covid-maatregelen in het ov.
- Bestuurlijk overleg met de gedeputeerde, mevrouw Fokkens.
- Overleg met NS en ProRail.
- Het voorzittersoverleg van de Rocovs.

6. Afkortingen

- Bp Besluit personenvervoer.
- DO Decentrale overheid.
- SFO Stichting Friese Ouderenbonden.
- Lti Landelijke tariefindex.
- Cpi Consumentenprijsindex.
- LTK Landelijk tarievenkader voor de regionale tarieven.
- PvE Programma van Eisen.
- Novb Nationaal ov-beraad.
- ROCOV Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer.
- ROVER (vereniging) Reizigers openbaar vervoer.
- OV Openbaar vervoer.
- NVVH Nederlandse Vereniging Van Huisvrouwen, NVVH-Vrouwennetwerk.
- Dova Decentraal overleg vervoersautoriteiten.
- ESGL Extra Snelrein Groningen Leeuwarden.
- HOV Hoogwaardig openbaar vervoer.
- TML Treinreizen met Locatiebepaling.